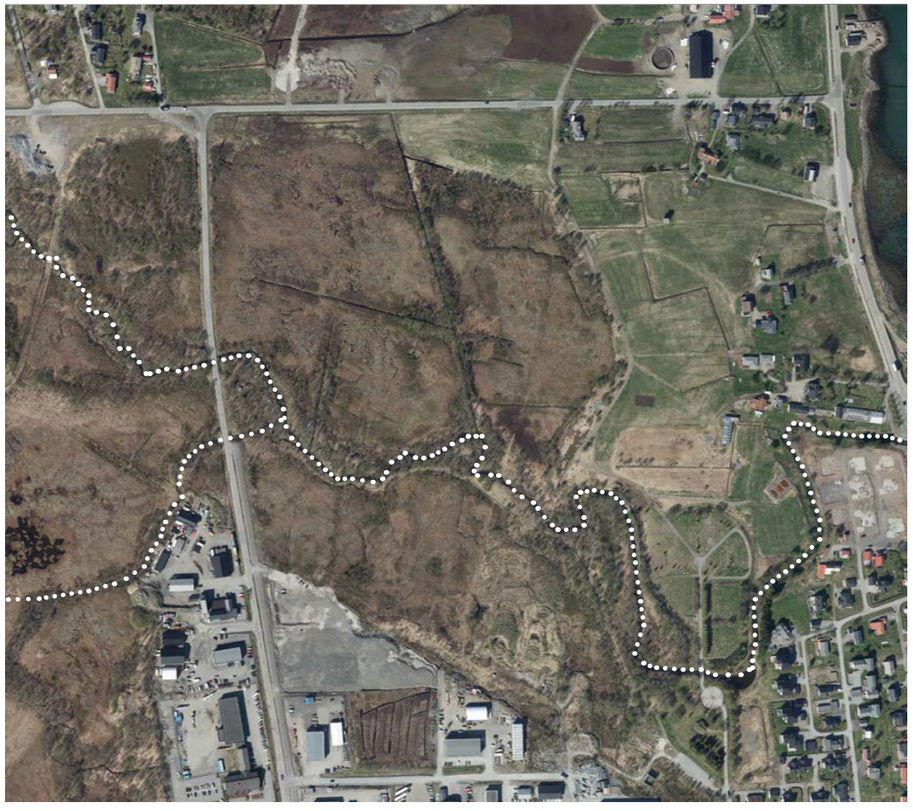
Vestmarka Næringspark - Sortland

Landskapsplan og beskrivelser

Prosjektnummer: 1350033570
Dato: 10-12-2021

Henning Larsen

Prosjektområde

Eksisterende situasjon

Selneselva, renner mellom Vestmarka industriområde og det foreslåtte næringsområdet, og er en viktig blå/grønn forbindelse mellom marka og sjøen og et svært viktig landskapselement og landskapslinje med romdannende vegetasjon.

Planområdet omfatter utforming av friluftsområdet langs Selneselva og buffersoner for næringsområdet. Vurderinger av landskap må ta utgangspunkt i planforslagets utforming av det fremtidig opparbeidede landskapet langs elva. Landskapsutformingen vil også ta stilling til eventuell omdisponering av masser innenfor området.

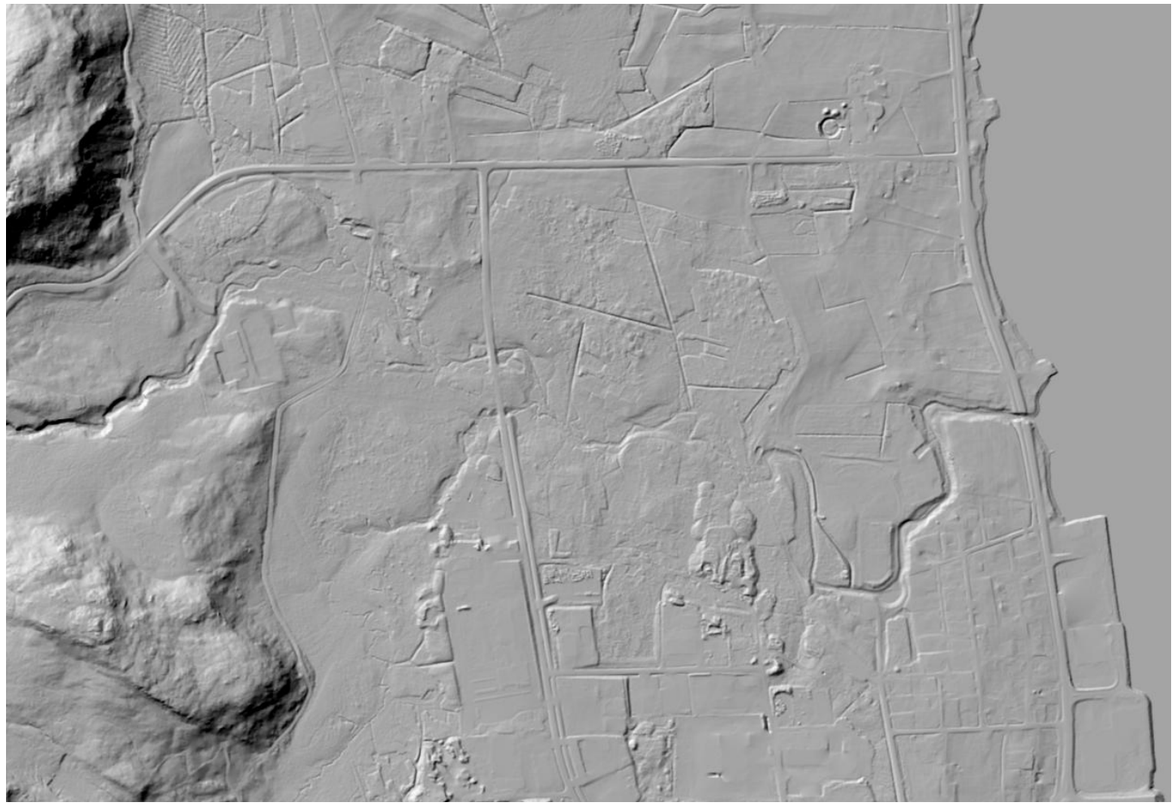
Med dette katalog og landskapsplaner ønskes det å illustrere det kommende landskap langs med naturstien i friluftsområdet.

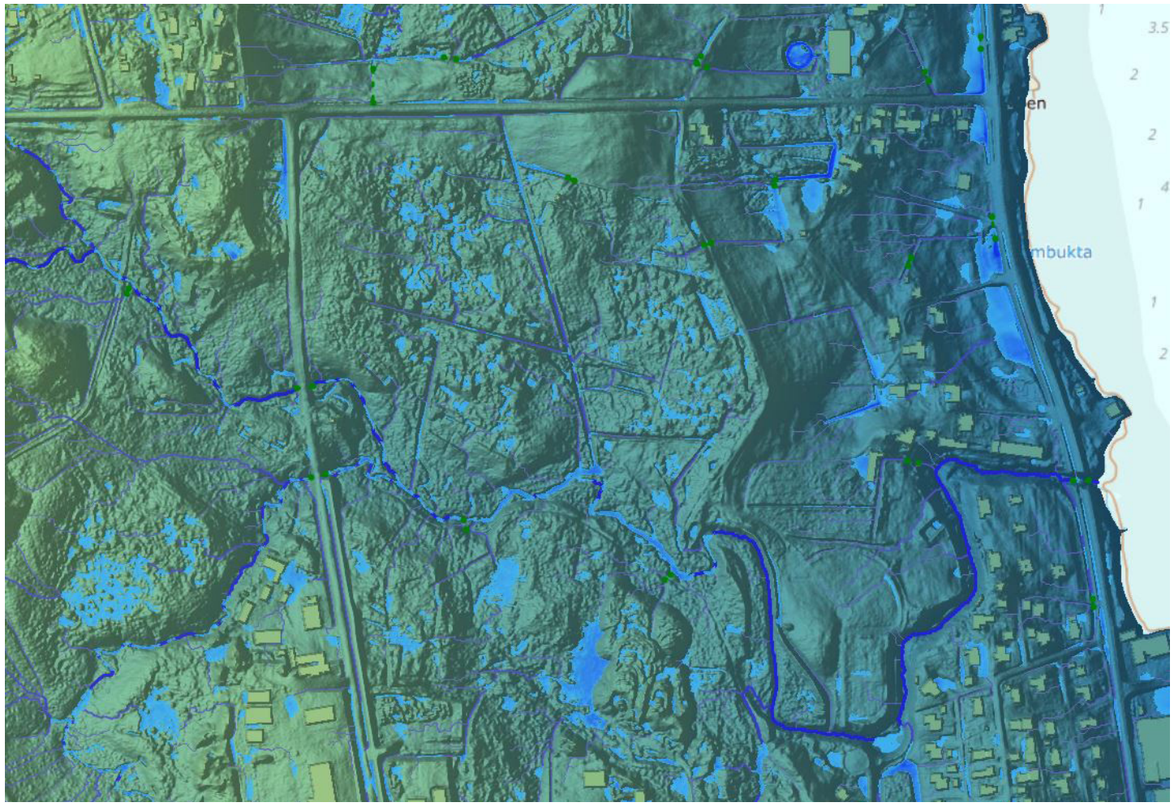

Analyser

Terreng

Planområdet er nokså flatt og delvis myrlendt. Dagens terreng består av en myr/flomslette nord for og langs Selneselva og ligger på ca. kote +11 til + 18. Gjennomsnittlig helning er under 1:15 for hele området. Grovt sett kan en karakterisere landskapsbildet i planområdet som todelt:
1. Den nordre delen som i hovedsak består av myr.
2. Den søndre delen med Selneselva og de vegetasjonskledde randsonene langs denne.

Kilde: www.høydedata.no

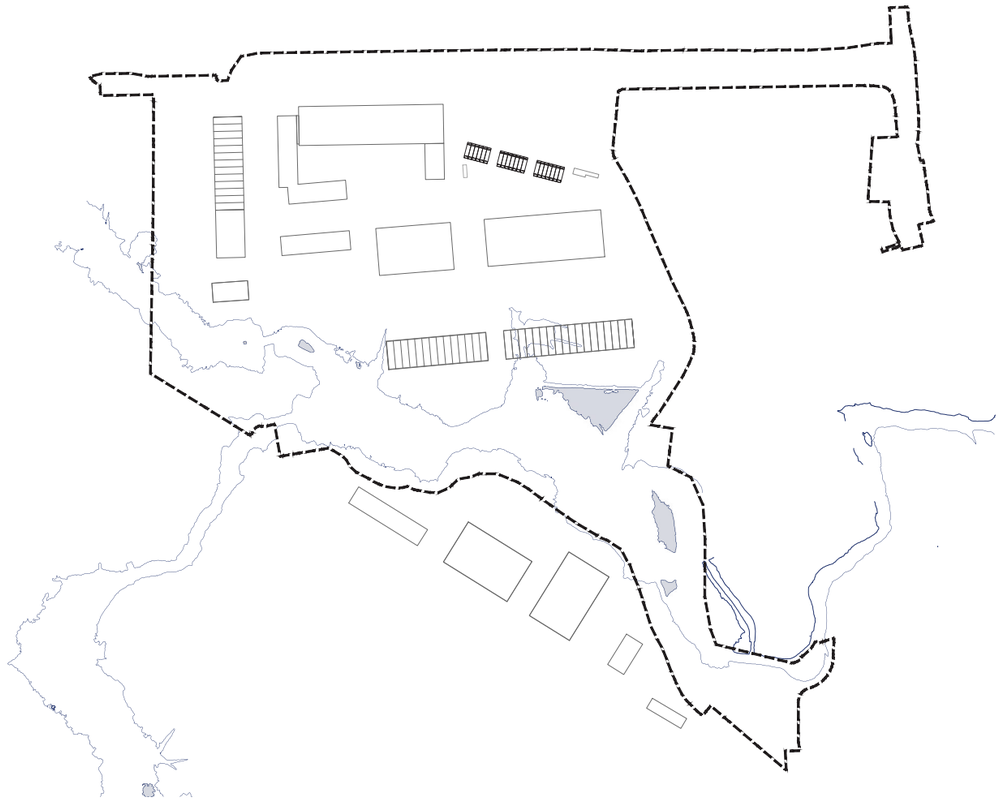
Analyser

Regnhendelser

Det er gjennomført analyser av flomfare og regnhendelser i planområdet. Dette brukes til å planlegge for nytt næringsområde og kotering, og hvor det skal bygges voll, i tillegg til å finne de beste stedene å plassere friluftsaktiviteter i friområdet.

Regn: 15mm
Flow netverk: 500m2

Kilde: www.scalgo.com

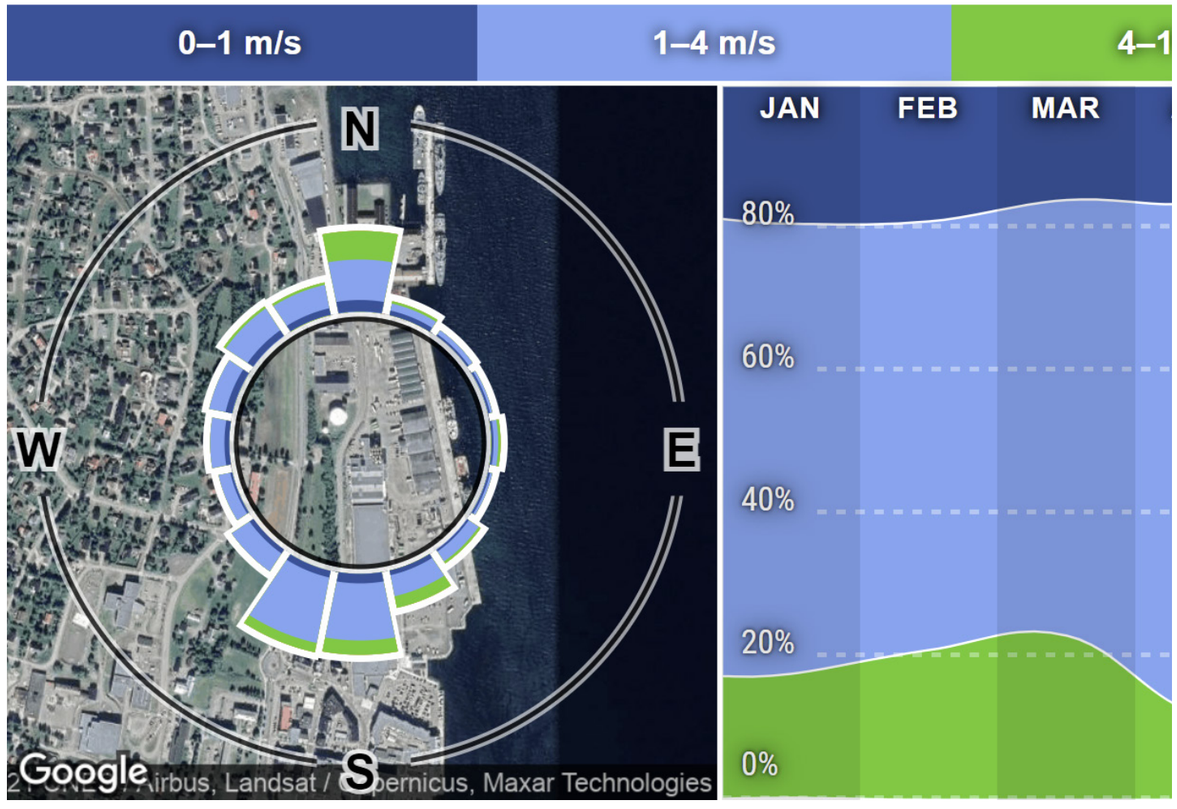

Analyser

Flomhåndtering

På landskapsplanen er flomsonen markert med skravering, og dette illustrerer elvas flomområde i friområdet. På bildet herover ses markering med blå strek. De to vollene, både på nord- og sørsiden av elva, bidrar til å holde vannet ute av næringsparken og bøte på flom på tettstedene.

Denne analysen er også nyttig i forbindelse med plassering av landskapselementer og andre møbler/utstyr, siden det er bedre å planlegge ut fra områdene som går fritt.

Analyser

Vind og vejr

Vindforholdene i Sortland kan sees i illustrasjonen over. Den viser at de høyeste vindhastighetene (4-11m/s, grønt) oftest kommer fra nord. i tillegg ser man at flertallet av de mildere vindhastighetene (1-4 m/s, lyseblå) kommer fra sørlig retning.

Ut fra denne figuren skal den skjermes for nordavinden, nordvestlig vind og sørlig, selv om det trolig er varmere vinder om sommeren.

Kilde: www.windfinder.com

Forslag

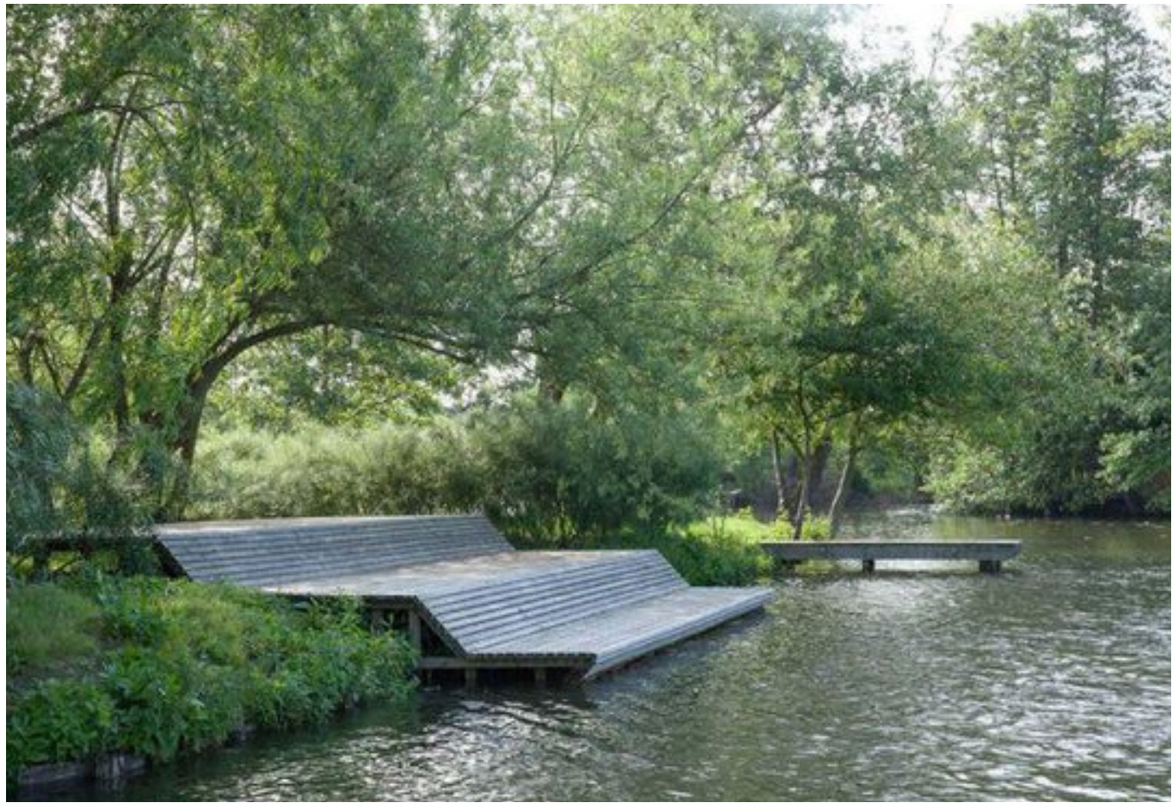
Landskapsplan

Forslaget til landskapsutformingen i friområdet er basert på ønsker fra Sortland kommune gjennom registreringer ved og på Selnesstien. Vandring i elva vil gi et innblikk i hva gårdene rundt holdt på med, og stedet har en historie som må videreformidles. Dette vil gi Selneselva gode egenskaper og skape positive opplevelser.

Det er gjort vurderinger basert på ønsker og tilpasning av ulike aktiviteter til stedet basert på de analyser som er gjort.
Flomsonen har betydelig innvirkning på plassering av fast utstyr og det er så langt som mulig mest optimalt å plassere elementer som hytter og gapahuker utenfor flomsonens områder.

De gule linjene er dagens opparbeidede stisystem, mens de brune stiene er nye forslag til stiforbindelser, bl.a. også over elva via brua.

De neste sidene viser ideer til elementer og aktiviteter som kan innarbeides i landskapsprosjektet.

Forslag til landskapselementer

Fiskeplass

Fiske i elva ble og er mye benyttet, trivelig syssel. Ennå rapporteres det om stekt ørret i panna. Det er ørret i elva. Ungene fisket med rogn-trøa og markangel. Fiskeplassene finnes langs hele elva.

Fiskeplasser kan utformes som plattformer, som forbinder land med vann. De skal være store nok til at folk kan stå og sitte på, ca 2-4 personer. De kan variere i størrelse avhengig av fiskeplass og elvavolum.

Forslag til landskapselementer

Vannmølle / møllehus

Det kan settes opp en vannmølle, et sted hvor det er plass til en i elva. Se landskapsplanen. Denne er plassert utenform planområdet, men langs Selneselva.

Dette er et element, der setter fokus på lek og læring for barn og unge og gir liv til elven.

Forslag til landskapselementer

Hengebrua

Det etableres hengebru for å lage en ny kryssing over elva. Dette skal være laget av naturlige materialer, hardt tre, og blir et lekent innslag for barn og voksne.
Hengebrua leder besøkende til området med trehytter og gapahuk samt bålplass.

Forslag til landskapselementer

Steintråkk/ tråkkheller

Tråkheller kan brukes i elva som en naturlig overgang for å koble sammen nord- og sørsiden. Dette gjøres to steder, ett ved Badehølja og ett ved den lille øya i elva.

Det er viktig å undersøke tilstanden til elva før man legger stein i vannet – inkludert dybder og vannføring for å fastslå steinenes betydning for vannmiljøet og økosystemet i elva.

Forslag til landskapselementer

Bålplass og gapahuk

Gapahuk bør utformes enkelt og helst med tanke på lokal byggeskikk.

Sortland Museum er kontaktet og kommer tilbake med bilder fra arkivet om den lokale landskapshistorien og hva som ellers finnes i den lokalhistoriske samlingen.

Ovenfor er et eksempel på en enkel, åpen konstruksjon som kan plasseres med åpningen vekk fra den vanlige vindretningen.

Bålplassene skal være forhøyet, som et krav for universell utforming.

Forslag til landskapselementer

Enkle trehytter

Enkle hytter kan bygges. Størrelse kan variere avhengig av hvilket tilbud Sortland kommune ønsker å stille til rådighet. 20-40m2 er tegnet inn på planen. Disse er flyttet lenger nord/nær voll for å komme utenfor flomsonen.

Dersom det er ønske om trehytter (i trekroner), så må det være trær som kan bære konstruksjonen. Alternativt kan en stålkjerne settes opp slik at støttesystemet er slitesterkt. Men dette må vurderes nøye, da det kan ha betydning for stedets anvendelse og bruk/turisme, da trehytter er svært populære utfluktsmål + overnattingssted.

Forslag til landskapselementer

Zipline

Det foreslås blant annet zipline eller taubane i området sør for Badehølja og i området utenfor planområdet.
Denne aktiviteten er mer actionfylt og vil trekke barn og unge til naturlekeplassene.

Det er morsomt å bevege seg rundt og denne aktiviteten kan tilpasses de nåværende trærne i friområdet og forbinder elvebredden med hverandre.

Forslag til landskapselementer

Tau og balanseløype

Referansebildet skal først og fremst ses som en mulighet til å utnytte tau og reb til å skape forbindelser mellom de eksisterende trærne i elveskogen og skape en klatrejungel.

Ved å feste dem til trærne får barn og unge balansere mellom ulike trær i ulike høyder. Dette kan kombineres med nett og ulike måter å lage hinderløyper på.

Forslag til landskapselementer

Sitteplass/ benk

En benk er et viktig element i en tursti. Det skal være rom for hvile når beina blir slitne, eller når det er spektakulær utsikt, eller når du bare vil sitte i fred og ro og nyte å være ute i naturen.

I det nordlige klimaet er det viktig å fokusere på materialene som brukes til sittegruppen. Varmebehandlet treverk er å foretrekke og prinsipper fra tradisjonell byggeskikk kan benyttes.

En enkel benk i naturmaterialer som både er enkel å betjene og vedlikeholdsfri i den grad det er mulig.

Forslag til landskapselementer

Overdekket sitteplass/ grindbygg/ lokal byggeskikk

I området er tuftet på nordlandsstua, torvsjå, sommertfjøs, eldhus. Disse byggene hadde oftest torvtak og enkelt bordkle. Grovt tømmer.

Det er ønskelig å bygge en struktur lik den på bildet over, for å lage et overbygd sitteplass ved Badehølja. Med grønt tak og vindskjermer, som kan beskytte besøkende mot nordavinden. Den overbygde sitteplassen skal også være universelt utformet og funksjonshemmede skal ha tilgang til sitteplassen.

Forslag til landskapselementer

Klatrejungel

Lekeområder kan lages på mange måter. En måte å minimere inngrep i eksisterende natur langs elva er å bruke trærne på en ny måte.

En klatrejungel kan designes med platå, nett, tau, reb, liner, trehytter osv. Bare fantasien setter grenser.
Dette vil skape naturlige lekeplasser inne i elveskogen.

Landskapsplan

Badehølja

Social møteplass

Badeplassen har fra gammelt av vært en sosial møteplass, hvor barn har svømt i Selneselva og kvinner har vasket klær, hvor det ble lagt ut store vaskesteiner i elva.
Det er potensial for å gjøre Badehølja til et enda bedre oppholdssted enn det er i dag ved å gjøre stedet til et naturlig stoppested på kulturstien ved å forbedre bomulighetene på og i tilknytning til stedet.
Parkeringsmuligheter, overbygde sitteplasser, bålplass og grill, nye forbindelser, vindfang og beplantning er noen av elementene som kan etableres for å understøtte et forbedret friluftsliv på stedet.

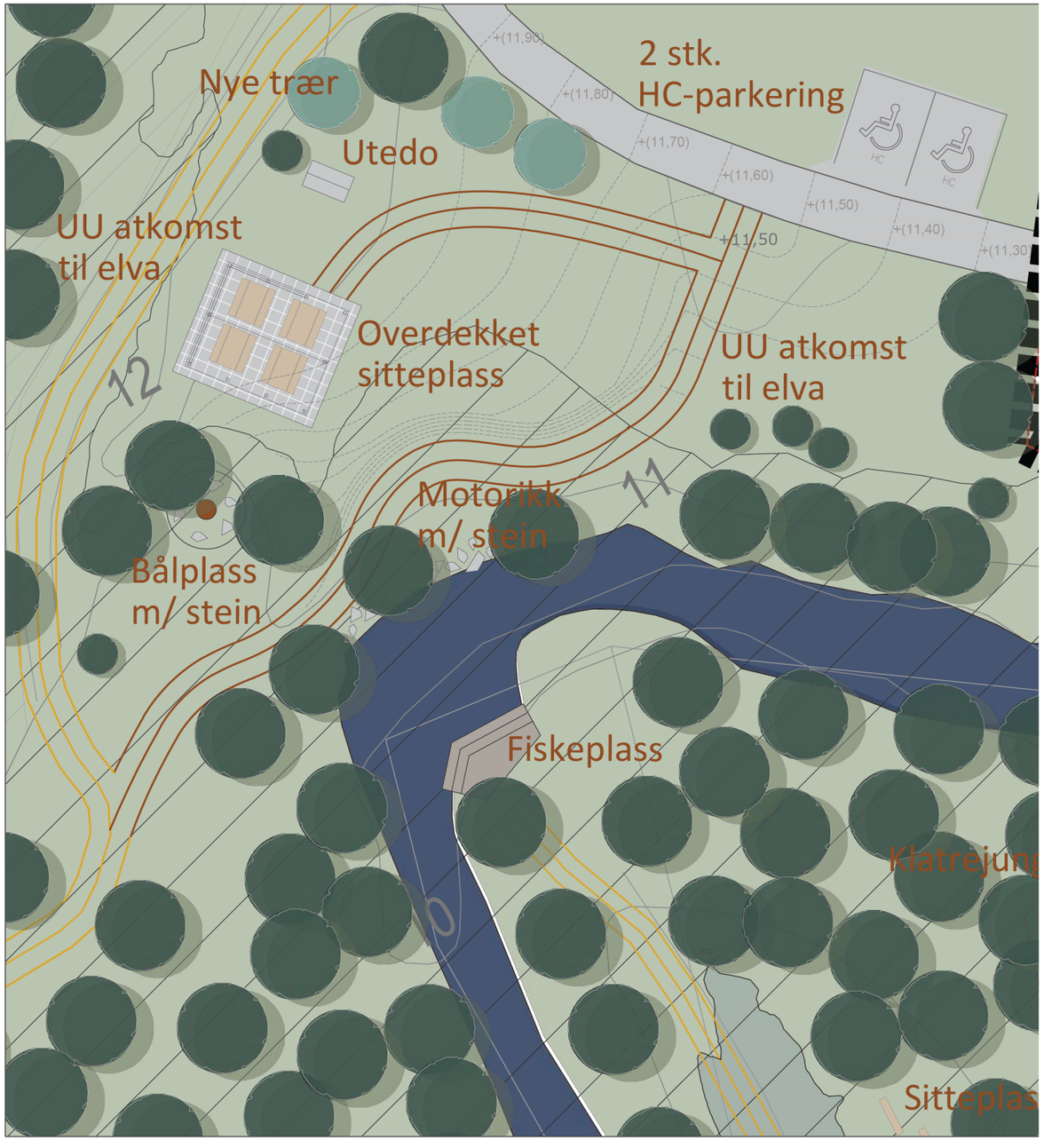
Ankomst og parkering
I dag har tomten adkomst fra to sider med bil via Buvegen. I tillegg sti fra elva til Buvegen. Forslaget viser to alternativer for universelt utformet ankomst til elva, tilrettelagt for fysisk funksjonshemmede.
Det skal anlegges to HC-parkeringsplasser nord for Badehølja med ankomst fra Blåheiveien via Buvegen. Denne ankomsten gir fysisk funksjonshemmede mulighet til å komme seg helt ned til Badehølja.

Forbindelser
Adkomst til Selneselva etableres med bl.a. en sti fra HC-parkeringene. Denne skal være tilgjengelig for funksjonshemmede og konstruert med helning 1:20. Stien leder videre og fester seg til allerede etablert stisystem ned til brua over elva.

Møblering
Det skal bygges en overbygd sittegruppe med tilhørende skjermer og bord/benker.
Det bygges en bålplass med grill og steiner å sitte på, hvor dagens terreng kan brukes til å skape le for vinden. (Det kan settes opp terrengvegg dersom behovet for dette vurderes).

Beplantning
For å skape de beste forhold for opphold på stedet må det etableres vegetasjonsskjerm mot nordavinden.
Ved møtet med Buvegen er det plantet en vegetasjonsskjerm som en bred fri hekk av stedegne bjørk, selje og selje.

Badehølja, overdekket sitteplass, bålplass og HC parkering

Landskapsplan

Torvsjå og gapahuk

Området er myrområde og var tidligere graveplass for torv. Flere gårder hadde torvmyr i området. Torv brukes som brensel og det er fortsatt en restaurert torvsjø.
Torveskjåen foreslås flyttet til nytt sted i samråd med kulturmyndighetene. Det er enten flyttet eller restaurert/ombygget med ny plassering utenfor flomsonen.

Plassering for enkle trehytter og gapahuk inkl. bålplass ligger nord for Selneselva. Her må man gå langs stien og over en hengebro for å nå den. Området ligger utenfor flomsonen.

Hyttene er mellom 20-40m2 og gapahuken er en enkel og åpen struktur, med plass til maks. 5 overnattingsgjester.
Hyttene kan være enkle med grønne tak og eventuelt utedo kan være aktuelt i dette området.

Nye trær plantes rundt hyttene og sitteplasser etableres som bord/benkesett.

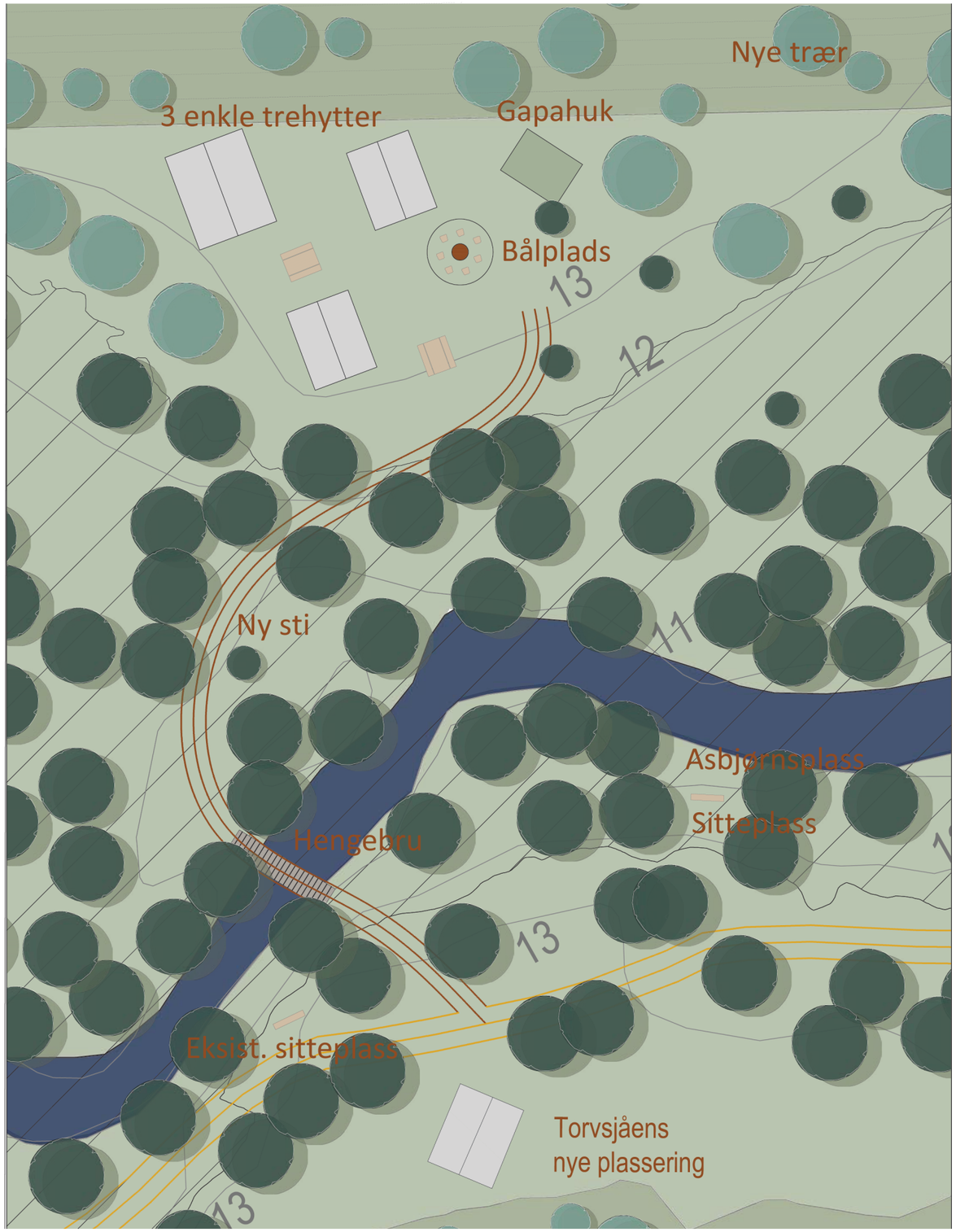

Alternativer til gapahuk og hytter

Torvsjå, enkle trehytter og gapahuk med bålplass

Landskapsplan

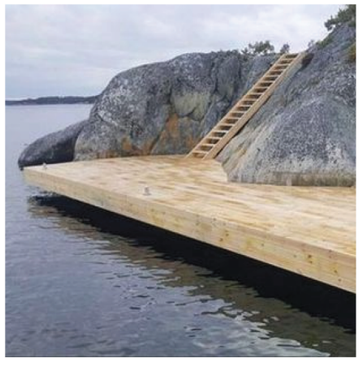
Steintråkk og fiskeplass

Et opplagt alternativ er å skape en forbindelse over den lille øya i elven. Her kan man hoppe på steiner i elva og vandre over til nordsiden av Selneselva.
Stien fører deg naturlig langs elveløpet, gjennom eksisterende elveskog og ned til en fiskeplass, som er etablert i elvekanten.

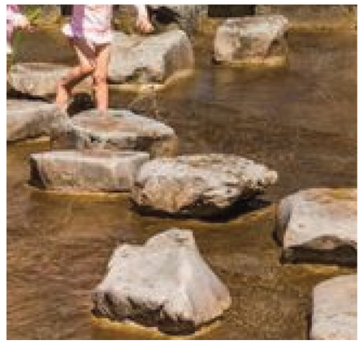
En plattform bygget av tre heves over elven. Denne ligger i flomsonen og må dimensjoneres etter flom og isbryting, slik at den tåler naturkreftene og årstidenes påvirkning.

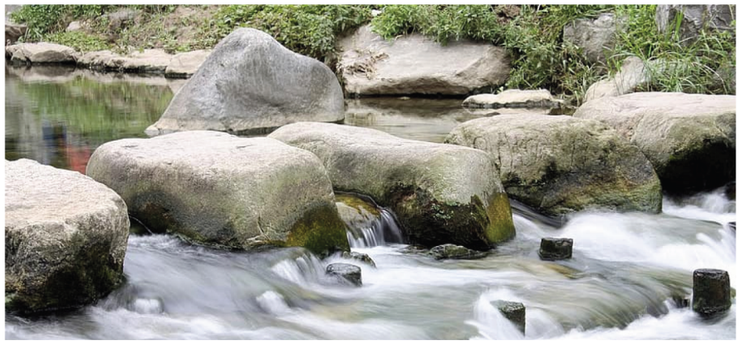

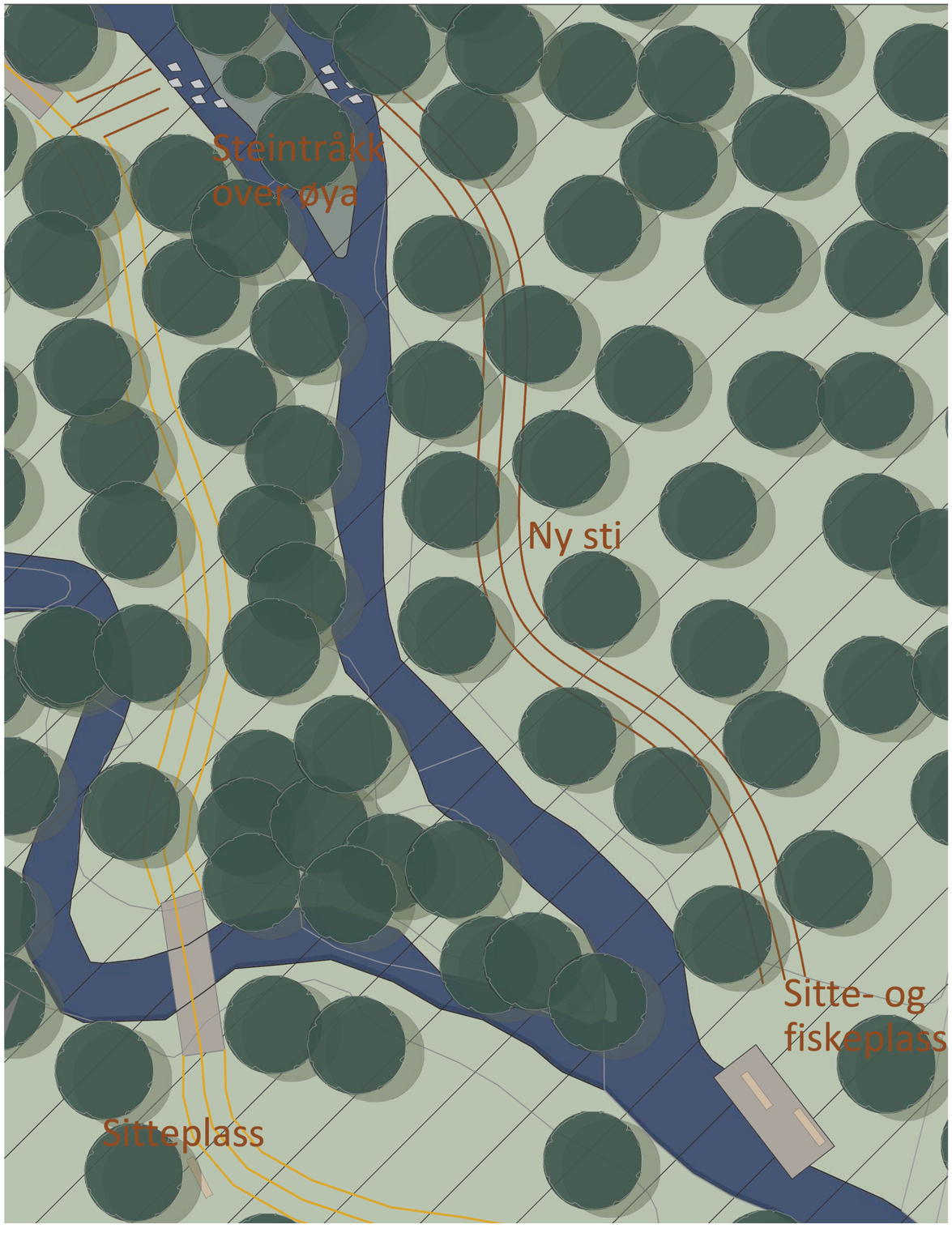

Eksempler på fiskeplass/badebro og steintråkk

Steintrukk, fiskeplass, ny sti og sitteplasser

Landskapsplan

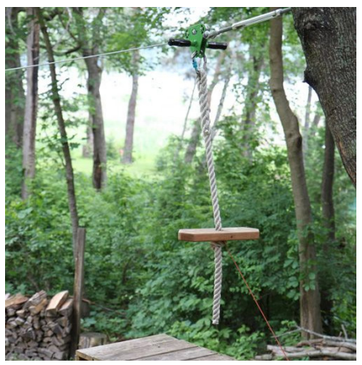
Vandmølle og bålhus

Området på tegningene ligger utenfor planområdet, men for å lage en helhetlig landskapsplan er det foreslått elementer langs Selneselva og dermed utenfor planområdet.

En vannmølle med tilhørende kvernhus kan plasseres like ved og i elva. Dette skal fungere som et kulturelt innslag langs elva, og minne oss om tidligere tider. desuden lek og læring for barn og unge. Det etableres gangforbindelse med ny bru slik at turstien forlenges på nordsiden av elva.
Et bålhus ligger ved siden av den allerede eksisterende overbygde sittegruppen.
Et lekent element krysser elva, hvor barn og voksne kan komme barbeint over elva via en taubane/zipline festet til elveskogens trær.

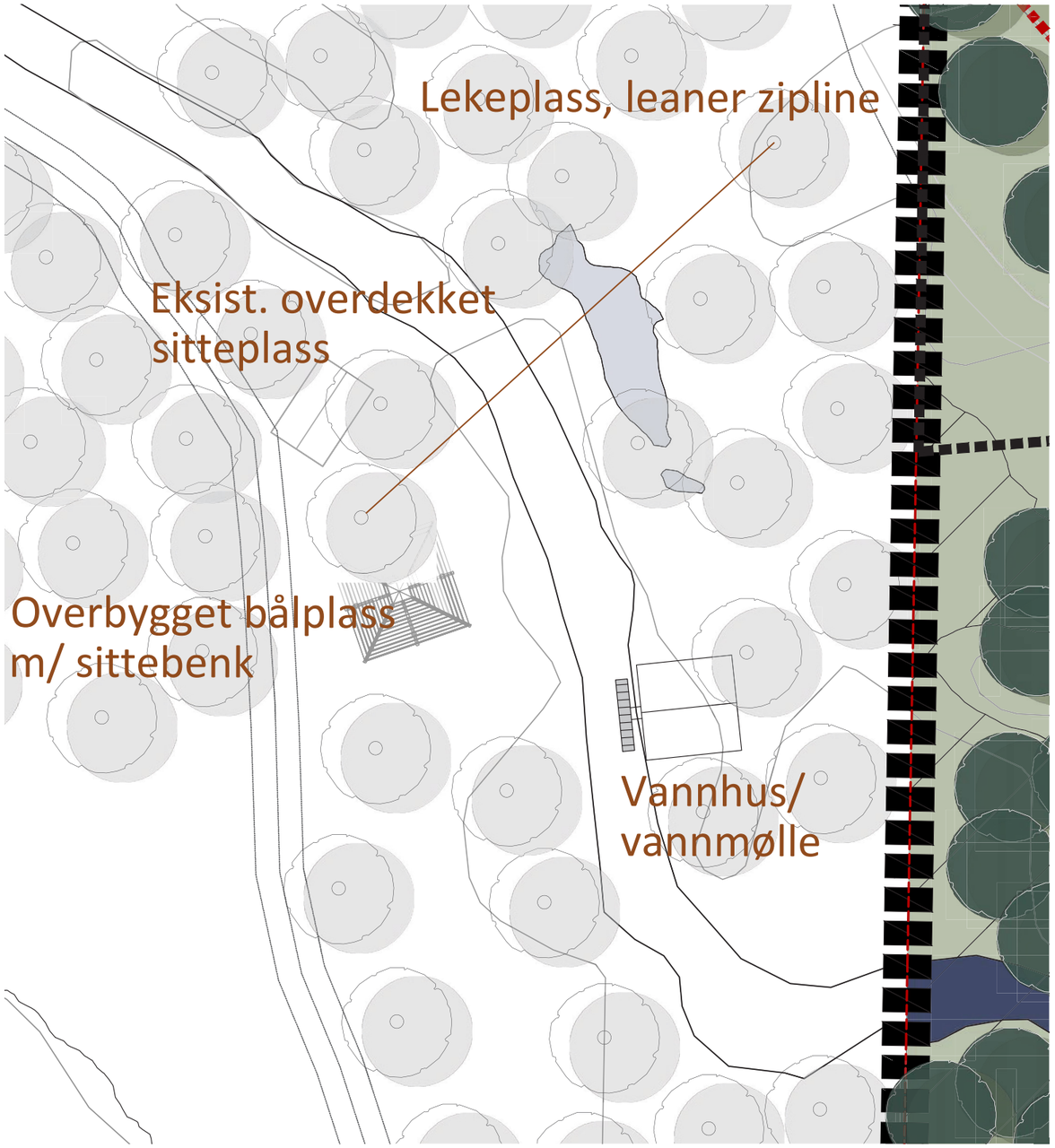

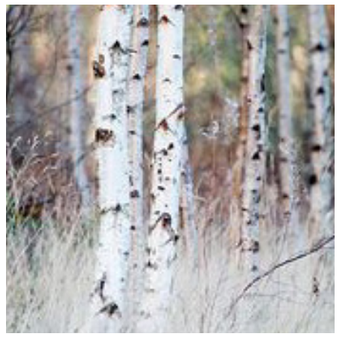

Eksempler på bålhus, vannmølle og zipline

Vandhus/vandmølle, bålhus, bru, zipline

Bjørk, Betula pendula
Vortebirk er et stort, løvfældende træ med en åben og kuplet eller overhængende krone.

Svartvier, Salix myrsinifolia
Svartvier er et løvtre i vierslekten innenfor pilefamilien.
De er store busker eller trær inntil 15 meter, med gråbrun bark.

Selje, Salix caprea
Selje er en art av løvtre i vierfamilien.
Selja kan bli opptil 20 m høy.

Dvergbjørk, Betula nana
Busk, en løvfældende busk med en tætgrenet, nedliggende vækstform.

Sølvvier, Salix glauca var glauca
Sølvvier er en liten busk av pilefamilien (vierfamilien) av maksimalt 2,5 meters høyde og oppreist.

Hedelyng, Calluna vulgaris
15-75cm høj dværgbusk, hedelyng er en stedsegrøn dværgbusk, der vokser på heder og overdrev og i skove og højmoser. Trækplante for honningbier.

Tyttebær, Vaccinium vitis-idaea)
5-25 cm høj dværgbusk, vokser fx i birkeskove på mager bund.

Revling, Eriophorum vaginatum
10-30 cm høj dværgbusk, der vokser på heder, i klitter og tørvemoser.

Sølvbunke, Deschampsia cespitosa
Sølvbunke, flerårig art i gressfamilien.
40–100 cm høy, vokser i store, faste tuer.

Bredbladet kæruld (Eriophorum latifolium)
Smalbladet kæruld (Eriophorum angustifolium)
Tuekæruld (Eriophorum vaginatum)

Landskapsplan

Vegetasjon

Elveskog, Bjørkeskog og Myrlandskap

På begge sider oppover langs elva domineres sumpskog av bjørk med innslag av selje og med arter som selje, valerian, enggras, storkenebb, geitetrikk, fugleflett, gjerdeflettverk, engsolje, hvitmaur, sumpmaur, elvesnegl, sølvhaug, maurtue og engrokke.

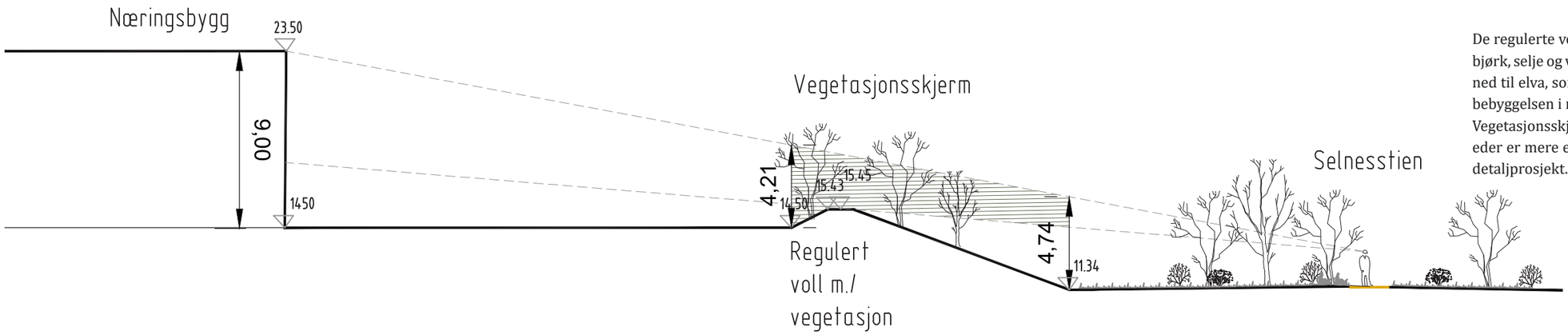
Det bør benyttes lokal vegetasjon i området og på vollen, og det plantes primært med bjørk, selje og vier (blant annet for brede frie hekker, som kan skjerme mot nordavinden).

Prinsippsnittnitt 1:250

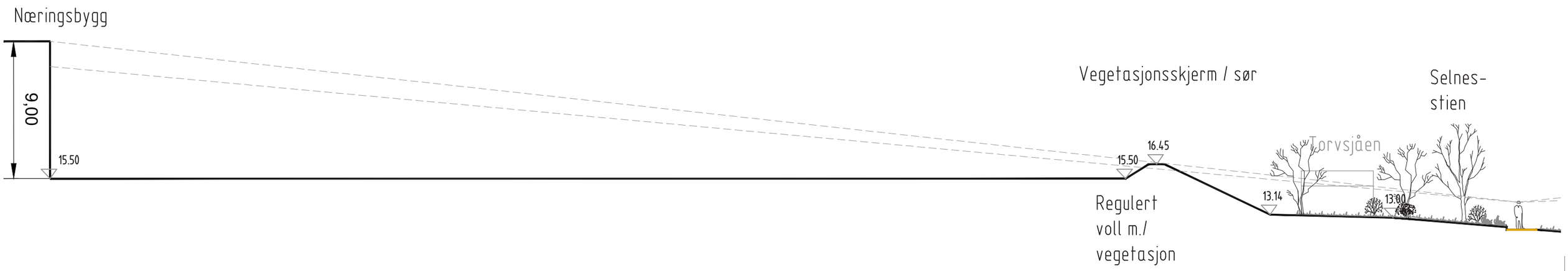
Vegetasjon/ voll

De regulerte vollene er bygd med vegetasjon med stedegne arter som bjørk, selje og vier. Med riktig utforming kan de skape et landskapsrom ned til elva, som er skjermet for innsyn/utsikt mot næringsparken og bebyggelsen i nært forhold.
Vegetasjonsskjermen er angitt med høydene på seksjonene. Noen steder er mere eksponerte for synlighet enn andre. Dette må avklares i detaljprosjekt.

Snitt AA'

Snitt BB'1

Snitt B'1B'2

